

This question paper contains 3 printed pages]

JR—55—2023

FACULTY OF HUMANITIES

M.A. (External) (Second Year) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2023

POLITICAL SCIENCE

Paper VI

(India's International Relations and Affairs)

(Wednesday, 6-12-2023)

Time : 2.00 p.m. to 5.00 p.m.

Time—Three Hours

Maximum Marks—100

N.B. :— (i) Total questions are *five*.

(ii) Every question has **20** marks.

(iii) All questions are compulsory.

(i) एकूण पाच प्रश्न आहेत.

(ii) प्रत्येक प्रश्नास **20** गुण आहेत.

1. Write answer of any *one* question from the following in detail : 20

(i) Discuss the silent features of Indian foreign policy.

(ii) Definition of non-alignment and explain the characteristics of non-alignment.

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

(i) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये यावर चर्चा करा.

(ii) अलिप्ततावादाच्या परिभाषा सांगा, आणि अलिप्ततावादाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

P.T.O.

2. Write answer of any *one* question from the following in detail : 20

- (i) Evaluate the external foreign relation between India and Nepal.
- (ii) Explain the nature of 1971 friendship treaty between India and Russia.

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

- (i) भारत व नेपाळ यांच्यातील परराष्ट्र धोरणाचे मूल्यमापण करा.
- (ii) भारत आणि रशिया यांच्यातील 1971 च्या मैत्री कराराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. Write answer of any *one* question from the following in detail : 20

- (i) Discuss in detail about the struggle of apartheid in Sri Lanka and the foreign policy between India and Sri Lanka.
- (ii) Explain the nature of post cold war India-USA foreign policy.

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

- (i) श्रीलंकेतील वांषिक संघर्ष आणि भारत व श्रीलंका यांच्यातील परराष्ट्र धोरणावर चर्चा करा.
- (ii) शितयुद्धोत्तर भारत-अमेरिका परराष्ट्र धोरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. Write answer of any *one* question from the following in detail : 20

- (i) Write reasons for increasing tension in India-Bangladesh foreign policy.
- (ii) Discuss on Kashmir issue and India Pakistan foreign relations.

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

- (i) भारत-बांग्लादेश परराष्ट्र धोरणतील तणाव वाढीची कारणे लिहा.
- (ii) काश्मीर प्रश्नावर भारत-पाकिस्तान यांच्यातील परराष्ट्र संबधावर सविस्तर चर्चा करा.

5. Write short notes on any *two* from the following : 20

- (i) Panch sheel
- (ii) Importance of non-alignment movement in international politics.
- (iii) Pre-independence foreign policy of India.
- (iv) Bountary issue between India and China

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर संक्षिप्त टिपा लिहा :

- (i) पंचशील
- (ii) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील अलिप्ततावादी चळवळीचे महत्व
- (iii) स्वातंत्र्यपूर्व कालीन भारताचे परराष्ट्र धोरण
- (iv) भारत आणि चीन यांच्यातील सीमा प्रश्न.